

OSASUN-ZIENTZIETAKO IKERTZAILE EUSKALDUNEN BIGARREN TOPAKETAK ETA GOGOETAK

EKAITZ AGIRREGOITIA MARCOS
Udako Euskal Unibertsitateko
Osasun Sailburua

Herri txiki batean bizi zarenean, hizkuntza minorizatua duen herri batean, zaila da jakitea arlo espezializatuetakogo gogeta kolektiboak egiteko masa kritikorik dagoen ala ez. Zalantza hori eduki genuen osasun-zientzietako ikertzaile euskaldunak biltzea erabaki genuenean. Izan ere, ez dago osasun-zientzietako ikertzaile euskaldunen erregistroa egin duen erakunderik eta, are gutxiago, Euskal Herri osoko osasun-iker-kuntzaren erradiografia eta etorkizuneko norabideaz arduratuko den instituziorik. Halere, gure senari kasu egin, eta animatu ginen: 2010eko “bizi-zientzietako ikertzaileen 1. topaketetatik” 2014ko “osasun-zientzietako ikertzaileen 2. topaketetara” salto egiteko hautua egin genuen; eta gaur esan dezakegu erabaki egokia izan zela. Euskal Herrian badago osasun-iker-kuntza euskaraz egiten duten ikertzaile asko.

EZ GINEN ZEROTIK ABIATU, BAINA IA...

Udako Euskal Unibertsitateko (UEU) Osasun Saitetik antolatu genituen topaketak. Izan ere, Osasun Sailean aspaldi ari gara gogoe-tak egiten, arloz arlo, eta oso pozgarria izan da ikustea Sailera jende berria hurbildu zai-gula topaketak prestatzeko. Halere, inurrien lana egin behar izan dugu: 2010eko espe-rientzia bageneukan, baina, osasun-zien-tzietan zentratuko ginela jakinda, lan zor-ro-tza egin behar izan genuen ikertzaileekin harremanetan jartzeko. Beraz, osasun-ar-loko Euskal Herriko iker-kuntza-zentroetako, unibertsitateetako eta enpresetako web-gu-neetan sartu ginen, eta helbide elektroni-koak banan-banan kopiatu genituen. Horre-

taz gain, irakasle garenok gure gradu eta masterreko ikasleei bidali genien hitzordua, baita UEUren kontaktu-zerrendakoei ere, eta sare sozialetan argitaratu genuen. Azke-nik, antzinako *app* bat erabili genuen: ahoz ahokoa. Argi daukagu miaketan hainbat eta hainbat ikerlari bidean utzi genuela. Baina argi daukagu, halaber, sarearen lehenengo hariak lotzen hasi ginela.

ERANTZUN EZIN HOBEA JASO GENUEN

Topaketak gauzatzeko, alde batetik, osasun-iker-kuntzan diharduten laguntzaile ezin hobeak izan genituen: Osasungoa Euskal-duntzeko Erakundea (OEE), *Ekaia* (EHUko zientzia eta teknologiaren aldizkaria), Elhu-yar eta Teknovas enpresa bioteknologikoa.

Maiatzaren 30erako jarri genuen hitzor-dua UEUko egoitza akademikoan, Markes-koan (Eibar). Egun hartan, 20 sail eta zentro-tatik etorritako 53 ikerlari batu ginen, nahiz eta, orotara, 36 sail eta zentrotako 96 ikerla-rik sinatu ikerketa-lan guztiak. Halere, zen-bakiak zenbaki, interesgarriena izan zen Euskal Herriko iker-kuntza-zentro ia guztie-tako ikertzaileak bildu izana.

Euskal Herriko Unibertsitateko hainbat sailletakoak ziren parte-hartzaile gehienak (Immunologia eta Mikrobiologia, Genetika eta Antropologia Fisikoa, Erizaintza, Fisiologia, Biologia Zelularra, Neurozientziak, Farmakologia, Biokimika eta Biologia Molekularra, Kimika Analitikoa, Farmazia, Otorri-nolaringologia, SGiker zerbitzua, eta abar). Nafarroako Unibertsitate Publikoko orde-zkariak ere izan genituen. Gurutzeta eta Basurtuko Unibertsitate Ospitaleetatik, eta

Debagoieneko Erakunde Sanitario Integra-tuko (ESI) lagunek ere parte hartu zuten. Ikerketa-zentro puruei dagokienez, Bizkaiko BioCrucesetik eta CIC Biogunetik, Arabako Neiker-Tecnaliatik eta Nafarroako CIMAtik etorri ziren.

PUNTAKO IKERKUNTZA HIZKUNTZA ZAHARBERRITUAN

Topaketei hasiera emateko, Jon Zarate Sesma *Ekaia* aldizkariko zuzendariak “*Ekaia*: Goi-mailako euskarazko zientzia eta tek-nologiaren plaza” hitzaldia eskaini zigun. Esanguratsua izan zen ikustea entzuleetari-ko askok lehenengoz jakin zuela ikerketak euskaraz publikatzeko lekurik badagoela. Hitzaldiaren ostean, parte-hartzaileen aur-kezpenak hasi ziren eta berehala sortu zen jakin-mina entzuleen artean. Galdera-eran-tzunen dinamika oso polita abiatu zen ha-sieratik, eta horrek giroa asko alaitu zuen.

Askotariko 24 lan aurkeztu ziren, bai pos-ter-formatuan, bai ahozko komunikazioen bidez. Lehenengo blokean, minbizi-mota bat baino gehiago (prostata, uteroaren lepoa, gil-tzurruna, kolona, hezurra, eta abar) senda-tzeko egiten ari diren oinarrizko ikerketak azaldu zizkiguten. Ondoren, lau taldek azal-du ziguten zer garrantzi duen kannabinoide sistemak hainbat prozesu fisiologikotan. Az-kenik, proteomikaren erabilerak nola berritu diren azaldu ostean, elkarrekin lotura zuze-nik ez zuten beste hainbat gai jorratu ziren: ugalkortasuna, hipoxia-iskemia, alzheime-rra, eritasun zeliakoa, terapia genikoak, psi-kologia, eta abar. Oinarrizko iker-kuntzan buru-belarri diharduten ikerlariek parte har-

tu zuten, eta, agian, faltan bota genituen arlo klinikoan dihardutenak. Beraz, oinarrizko ikerkuntza eta ikerkuntza aplikatuaren arteko zubiak sortzeko ahaleginak egin beharko ditugu hurrengo hitzordueterako.

Parte-hartzaile gazteen artean, batzuek lehenengoz hitz egin zuten publikoaren aurrean, eta beste batzuek beren datuak euskaraz plazaratu zituzten lehenengoz. Aitortu zituzten hitz eta esamolde askorekin zalantza izan zutela, baina argi ikusi zuten euskararen normalizazioaren parte zirela. Horixe bera adierazi ziguten hizkuntzalariek GARA-TERM proiektua aurkeztean. Haren helburu nagusia da euskararen erregistro akademiko-profesionalen garapen naturala egitea eta, erregistro horien bidez, profesionalentzako tresnak eta baliabideak garatzea.

IKERFORUM: OSASUN-ZIENTZIETAKO IKERTZAILEEN EZTABAIDAGUNEA

Zortzi ordu igaro eta gero, topaketei bukaera emateko, ikertzaileak iraunkorki sareaz lotzeko tresna aurkeztu zen: IkerForum (www.ikerforum.net). Duela lau urteko lehenengo topaketetatik gaur arte, argi ikusi da ikertzaileen arteko harremana mantentzea oso zaila dela; baina horrek ez du esan nahi

ikertzaileen arteko harremanik behar ez dugunik. Horregatik, UEUko Osasun Saisetetik, ikertzaileen harremana iraunkorra izateko plaza sortu dugu. IkerForum erabili ahalko dugu gure ikerketa-lerroei buruz hitz egiteko, tekniketari sortzen zaizkigun zalantzak elkarrekin partekatzeko, ibilbide zientifikoa gauzatzeko lan-deialdiak aztertzeke, euskaraz zientifikoaren terminologiari buruzko zalantzen gogoeta egiteke eta, azken finean, ikertzaileen arteko elkarrekintza iraunkorra garatzeko.

HURRENGO HITZORDUA HEMENDIK 4 URTERA?

Horrela amaitu ziren 2014ko osasun-zientzietako ikertzaileen topaketak. Ez dakigu ikertzen duguna lehentasunezkoa den edo ez euskal herritarrentzat. Izan ere, hasieran esan bezala, ez dago Euskal Herriko ikerkuntza-taldeen zerrendarik, ezta talde horien ikerkuntza-lerroen sailkapenik ere. Halere, zalantza horiek ebazten joateko pauso txiki bat eman dugu topaketa hauetan.

Alde batetik, ikertzaile euskaldunen komunitatea elkartzeko eta identifikatzeko pauso bat eman dugu, baina, beste alde batetik, osasun-zientzietako ikertzaileen

bigarren topaketok berezitasun oso garrantzitsua erakutsi digute: ikertzaileen lantokiaren izena gaintuz, Euskal Herriko ikerketa-zentro askoren ikerkuntza-lerroak aurkezteko foruma izan dela. Hau da: Euskal Herrian egiten den osasun-ikerkuntzaren erradiografia txiki bat egiteko aukera izan dugu; eta hori, gaur egun, hain da ezohikoa, ezen berebiziko garrantzia baitaika. Izan ere, euskal zientzia-komunitatearen ikuspegitik, berebizikoa da Euskal Herriko zientzialari, ikasle, irakasle, mediku eta ikertzaileok forum bat izatea: 1) krisi-garaian zientziak, ikerkuntzak eta osasungintzak jasan dituzten murrizketek piztutako eztabaida aztertu nahi badugu; 2) ongizaterako berebizikoak diren alorrotan lehentasunez bultzatu beharreko ildo estrategikoei buruzko gogoeta egin nahi bada; eta 3) planifikazio eraginkorra egin nahi bada. Soilik horrela eman ahalko dugu gure iritzia indarrez. Gainera, osasun-zientziak publikoaren esanetara jartzeko bidea hartuko du behingoz, eta gardentasunez, gainera.

Ikertzaileen sarea sortzeko helburuarekin jarraituko bagenu, euskal jendarteak epe ertainera nabaritu litzuke trukearen emaitzak eta onurak. Jarraituko dugu bada, sarea sortzen, ikertzen. ●

ARG.: IDOIA TORREGARAI/UEU KOMUNIKAZIOA